

Voorzet voor verbeteringen van het Financieel Toetsingskader

Het in 2015 aangepaste FTK is geëvalueerd. De evaluatie geeft volgens het kabinet geen aanleiding tot grote verbeteringen. Dat is niet heel verwonderlijk. Veel fundamentele vraagstukken, zoals de te hanteren rekenrente, schuift het kabinet namelijk door als onderdeel van de vernieuwing van het pensioenstelsel. Het kabinet ziet wel ruimte voor kleinere technische verbeteringen aan de haalbaarheidstoets, de reikwijdte van de beleidsdekkingsgraad en de reële dekkingsgraad. Minister Koolmees wil hierover overleggen met de sector. Dit artikel geeft daarvoor een voorzet.

HAALBAARHEIDSTOETS MEER FONDSSPECIEK

De haalbaarheidstoets zet aan tot nadenken en tot overleg over de risicohouding van een pensioenfonds. Ook brengt het pensioenen over verschillende generaties in beeld. Dat helpt bij het nadenken over evenwichtige belangenafweging. Prima doelstellingen waar iedereen zich in kan vinden. Alleen laat de technische uitwerking ervan te wensen over.

Ik zie een aantal gebreken.

- Ambitie fonds versus uitgangspunten toets. Het te berekenen pensioenresultaat in de haalbaarheidstoets is gebaseerd op een pensioen met volledige prijsinflatie. De ambitie van een pensioenfonds kan anders zijn. Maar de haalbaarheidstoets sluit daar dan niet bij aan;
- Complex en onbetrouwbaar. Het pensioenresultaat is een complexe risicomaat en bovendien doorgerekend in zeer complexe modellen. Dit maakt de interpretatie lastig. Zeker ook omdat de haalbaarheidstoets 60 jaar vooruit rekent. De toets doet daarbij alsof er in de tussentijd niets gebeurt. De dekkingsgraden stijgen tot duizenden procenten in die berekeningen. Die extreme dekkingsgraden illustreren hoe ongeloofwaardig de uitkomsten van de toets zijn;

Drs. A.S. Joseph AAG is actuaire bij Achmea, Research fellow bij Netspar Commissie actuaariaat Pensioenfederatie Pension Security WerkgroepPensioenfederatie en redactielid bij De Actuaris.

- Duur. De uitvoering van de haalbaarheidstoets is bovendien relatief duur. Dit komt de complexe modellen die ervoor nodig zijn, en door de hoge mate van details die wordt vereist. Zo is er het voorschrift tot het op deelnemersniveau meenemen van gemiste indexatie op basis van prijsinflatie vanaf 1-1-2015. Wil een pensioenfonds dit uitvoeren, dan is er hiervoor een aparte schaduw-administratie nodig;

- Inconsistent. De door te rekenen economische scenario's zijn niet in lijn met de economische verwachtingen die een pensioenfonds mag hanteren in het herstelplan. Door deze inconsistentie zijn de resultaten van de haalbaarheidstoets niet bruikbaar bij de beleidsafweging door het pensioenfonds.

Ik zie dan ook de volgende verbeterpunten:

- Laat pensioenfondsen hun eigen ambitie doorrekenen in een haalbaarheidstoets. Dat is meer herkenbaar en informatiever voor pensioenfondsen;

- Vijftien jaar vooruit rekenen is voldoende. Ook op een horizon van vijftien jaar kan je namelijk de impact van besluiten en ontwikkelingen op alle generaties laten zien;

- Stop met het voorschrift om prijs-indexatieachterstanden op deelnemersniveau mee te nemen. Dit is voor de uitkomst van de berekening overbodig gedetailleerd, maar leidt wel tot hoge kosten voor de uitvoering van de haalbaarheidstoets;

- Creëer consistentie met de aannames in het herstelplan door pensioenfondsen eigen economische scenario's te laten kiezen binnen grenzen.

REIKWIJDTE BELEIDSDEKKINGSGRAAD BEPERKEN

De beleidsdekkingsgraad is het 12-maands gemiddelde van de actuele dekkingsgraad. Deze dekkingsgraad is in het FTK geïntroduceerd om de invloed van dagkoersen op het fondsbeleid te beperken.

DE IMPACT HIERVAN KAN FORS ZIJN

Dit doel is maar in beperkte mate bereikt. De beleidsdekkingsgraad is behulpzaam voor communicatie naar deelnemers en momenten van waardeoverdracht. Maar het besluit of er een korting plaats moet vinden en hoe hoog die korting is, is nog steeds afhankelijk van de actuele dekkingsgraad. Ofwel van dagkoersen. Het gaat om één van de belangrijkste beslissingen voor een pensioenfonds. De actuele dekkingsgraad en dus niet de beleidsdekkingsgraad is namelijk het startpunt in de herstelplanberekening. En de impact hiervan kan fors zijn. De actuele dekkingsgraad kan van maand op maand zo 5% schelen. Dus als de actuele dekkingsgraad een beetje beroerd uitkomt op het moment van vaststellen van een herstelplan, dan kan het pensioen zo 5% meer gekort worden. Op basis van dagkoersen. Dus voor stabiliteit op dit belangrijke punt helpt de invoering van de beleidsdekkingsgraad niet.

Afschaffen van de beleidsdekkingsgraad is een mogelijkheid, maar als middenweg zie ik ook een kleinere verbetering. Het herstelplan start nu op actuele dekkingsgraad en eindigt als de beleidsdekkingsgraad gelijk

is aan de vereiste dekkingsgraad. Dit geeft effectief een half jaar kortere hersteltermijn. Dat komt doordat de beleidsdekkingsgraad het 12-maands gemiddelde is van actuele dekkingsgraden. Ik stel voor om de herstelplanberekening alleen op actuele dekkingsgraad te baseren. Als startpunt, maar dus ook als eindpunt.

REËLE DEKKINGSGRAAD AANPASSEN

Er is bij de wijziging van het FTK ook een reële dekkingsgraad geïntroduceerd. Dit moest inzicht geven in de indexatiecapaciteit van pensioenfondsen. Het enthousiasme in de sector is hiervoor echter niet groot.

PENSIOENFONDSEN HANTEREN DAARNAAST ZELF OOK NOG ANDERE DEKKINGSGRADEN. HET IS ER NIET DUIDELIJKER OP GEWORDEN

Er is in het nieuwe FTK namelijk een wirwar aan dekkingsgraad-definities ontstaan. We kennen nu de actuele dekkingsgraad op de door De Nederlandsche Bank (DNB) gepubliceerde rente, de beleidsdekkingsgraad, de (minimaal) vereiste dekkingsgraad, de dekkingsgraad voor volledige toeslagverlening, de kritieke dekkingsgraad om een korting te vermijden en de reële dekkingsgraad. Pensioenfondsen hanteren daarnaast zelf ook nog andere dekkingsgraden, zoals de actuele dekkingsgraad op marktrente. Ofwel het is er niet duidelijker op geworden.

Het schrappen van de verplichting om de reële dekkingsgraad op basis van een FTK-definitie te publiceren, is volgens mij een verbetering. Het idee om inzicht te geven in de indexatiecapaciteit was sympathiek. Maar het kost alleen maar geld en is niet informatief. Daarbij zie ik twee varianten: stop met verplicht publiceren van de reële dekkings-

graad, of pas de berekeningswijze van de reële dekkingsgraad aan. In dat laatste geval kan je bijvoorbeeld denken aan reële dekkingsgraad berekend op basis van de door DNB gepubliceerde rente, en inflatieverwachtingen conform de Commissie parameters.

BREDERE SCOPE WAS BETER GEWEEST

Aanpassingen in de haalbaarheidstoets, reikwijdte van de beleidsdekkingsgraad en in de reële dekkingsgraad zijn kleine verbeteringen. Ik denk dat een bredere scope beter was geweest. Zo zou het ook goed zijn om aandacht te hebben voor onder andere de toegenomen gelddruk voor pensioenfondsen en de rol van de toezichthouders. Je ziet bijvoorbeeld dat er een enorme toename is geweest aan zogenaamde Q&A's van DNB. Waarin nadere uitleg aan de wetgeving staat. Zo zijn er voor de haalbaarheidstoets alleen al meer dan veertig Q&A's met nadere details over deze toets. Ook bij de herstelplan-systematiek zie je bijzondere interpretaties van DNB over het al dan niet hanteren van een 'open' of 'gesloten' systeem voor kortingen die volgen uit herstel naar het vereist eigen vermogen. De invloed van DNB op pensioenen is soms groter dan die van het pensioenfondsbestuur.

FTK NOG LANG BELANGRIJK

Ook was de evaluatie FTK een goed moment geweest om meer fundamentele punten aan te grijpen. Denk aan het aanpassen van de systematiek van korting voor pensioenfondsen die vijf jaar lang in dekkingstekort verkeren. Of de te hanteren rekenrente. Het kabinet schuift deze zaken steeds verder voor zich uit, en verwijst hiervoor naar de vernieuwing van het pensioenstelsel. Maar zelfs als die vernieuwing komt, gaat deze pensioenhervorming op zijn vroegst in 2021 in. Bovendien is na de hervorming van het stelsel een uitkerings-overeenkomst (in aangepaste vorm) wellicht nog steeds mogelijk. Het verbeteren van het huidige FTK is daarom misschien belangrijker dan gedacht. ■

Heb jij een **scriptie** voor de opleiding Actuariële Wetenschappen of een vergelijkbare kwantitatieve opleiding geschreven? Neem dan deel aan de Johan de Witt scriptieprijs!

Johan de Witt scriptieprijs 2018

- Eén prijs ter waarde van € 5.000.
- Deadline: maandag 10 september 2018.
- Jouw scriptie bestaat uit een theoretische benadering en/of empirisch onderzoek en levert een reële bijdrage aan de ontwikkeling van het actuariële werkterrein.
- Criteria: wetenschappelijk gehalte, originaliteit, relevantie en stilistische kwaliteit.
- De scriptie is voorzien van samenvatting van maximaal twee pagina's (A4).

Deelnemen aan de Johan de Witt prijs 2018?

Ga voor meer informatie naar <http://www.ag-ai.nl/JohandeWittprijs>. Heb je vragen, stuur deze dan naar johandewittprijs@ag-ai.nl.

